

Destek Odalarında Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri

Opinions of Teachers Working with Talented Students in Support Rooms

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, destek odalarında özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin görüşlerinin derinlemesine incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması olarak kurgulanan bu çalışmaya BİLSEM öğrencilerine destek odası eğitimi veren öğretmenler katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt ve kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi birlikte kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma sonucuna göre; özel yetenekli öğrencilerin dil ve konuşma becerileri açısından diğer öğrencilere nazaran daha iyi durumda buldukları, özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli oldukları ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip oldukları, özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ileri seviyede olduğu, özel yetenekli öğrencilerin yaratıcılık seviyesi bakımından akranlarına göre daha iyi durumda olduğu, özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerisi yönünden çok iyi durumda oldukları, ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu, özel yetenekli öğrencilere hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermelerini sağlamak açısından kendilerine destek verildiği, özel yetenekli çocukların liderlik vasıflarının akranlarına göre daha üst seviyede denilebilse de bu özelliği bütün hepsi için söyleyemeyeceğimiz anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, bireyselleştirilmiş eğitim programı, destek eğitim odası

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the opinions of teachers working with gifted students in support rooms. BİLSEM teachers in participated in this study, which was designed as a qualitative research method and case study. In determining the teachers participating in the research, criterion and easily accessible sampling method, which are among the purposeful sampling methods, were used together. Research data were collected using a semi-structured interview form developed by the researcher.

According to the results of the research; In terms of language and speaking skills, gifted students are not in a better situation than other students, gifted students are more careful than other students and have a better observation power, gifted students' critical thinking skills are at an advanced level, and gifted students' creativity level Special gifted students are in a better position than their peers, gifted students are in a very good position in terms of abstract thinking skills, the course curriculum is insufficient to meet the needs of gifted students, gifted students are supported to create original works by using their imaginations, leadership qualities of gifted children are better than their peers. It is understood that we cannot say this feature for all of them, although it can be said to be at a higher level than.

Keywords: Special education, individualized education program, support training room

GİRİŞ

2000'li yıllara gelindiğinde Japonya'da üstün zekâlıların eğitimi ile ilgili araştırmaların hızlanmaya başladığını görüyoruz. Bu çalışmalar, eğitim hizmetlerini desteklemek amacıyla bilim ve sanat merkezlerinin kurulması şeklini almaktadır. Ayrıca 2008 yılında normal okullarda üstün yetenekli öğrencilere telafi dersleri verilmesine karar verilmiştir. 2014 tarihli bir yasal düzenleme, üstün zekâlı kişilerin özel eğitim odalarında eğitilme olasılığını açtı. Uygulayıcı-öğretmen, bu uygulamanın başarısının anahtarıdır. Destek Sınıfı uygulaması birçok ülkede uzun yıllardır kullanılmaktadır. Bu uygulamaya daha yakından bakıldığında, özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için son derece önemli olduğu ortaya çıktı. Bu nedenle ülkemizde ıslah eğitiminin başlamasının olumlu yönde bir gelişme olduğu ve çok daha erken dönemde hayata geçirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu nedenle destek eğitimin uygulanmasında sonuç elde edilerek destek eğitimin hızla yaygınlaştırılması mümkün olacaktır. Günümüzün hızla

Ayşe Akyol¹
Katibe Pelit²
Vildan Çapraz³
Fatma Gülşekerci⁴
Suat Gözüaçık⁵
Veysi Çiftçi⁶

How to Cite This Article

Akyol, A., Pelit, K., Çapraz, V., Gülşekerci, F., Gözüaçık, S. & Çiftçi, V. (2023). "Destek Odalarında Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerin Görüşleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:112; pp:7348-7364. DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/sss.70629>

Arrival: 13 May 2023
Published: 30 June 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, MEB, Ordu, Türkiye, ORCID NO: 0009-0009-0105-1321

² Okul Müdürü, MEB, Samsun, Türkiye, ORCID NO: 0009-0000-0890-8660

³ Müdür Yardımcısı, MEB, Samsun, Türkiye, ORCID NO: 0009-0002-3843-6929

⁴ Öğretmen, MEB, İstanbul, Türkiye, ORCID NO: 0000-0002-3495-7164

⁵ Müdür Yardımcısı, MEB, İstanbul, Türkiye, ORCID NO: 0009-0006-3878-0884

⁶ Müdür Yardımcısı, MEB, İstanbul, Türkiye

değişen toplumunda, insanların bu değişimlere uyum sağlayabilecek bilgi ve becerileri edinmeleri elzemdir. Bu bağlamda, modern toplumda eğitimin giderek daha önemli hale geldiğini belirtmekte fayda var. Eğitimin, insanların yaşamlarını yönlendirmelerini sağlayan ve uyulması gereken kurallardan oluşan bir doğa kanunu olduğu söylenebilir. Eğitim, bireyin davranışlarını belirli bir yönde gönüllü olarak ve kalıcı olarak değiştirme süreci olarak tanımlanabilir (Özan, 2014).

Problem Durumu

Milli Eğitim Bakanlığının 2006 yılında 26184 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan Özel Eğitim Yönetmeliği uyarınca bu çalışmanın sorusu özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hizmet içi eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin nasıl olduğudur. Yansıdı mı? Okulların ve kurumların özel yetenekli öğrencileri, özel eğitim mekânları aracılığıyla ortaya çıkmıştır.

Eğitim, doğumdan ölüme kadar yaşanan deneyim süreci veya kaliteli bir yaşam sürme deneyimi olarak da anlaşılabilir. Öte yandan Tanrıoğen'e (2006) göre eğitim, çocuklara sosyal hayata kolayca uyum sağlamaları ve yetkin vatandaşlar olabilmeleri için gerekli olan bilgi, deneyim, tutum ve değerleri kazandırmaktır. Günümüzde bilim ve hızla gelişen değişen teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, fırsatları olan insanoğlu devamlı olarak yeni fırsatlarla yüz yüze kalmaktadır. Öte yandan, önemli sayıda çocuk temel eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel eğitime ihtiyaç duymaktadır. Pek çok çocuk örgün eğitim görmemekte veya özel ihtiyaçları nedeniyle ciddi şekilde desteğe ihtiyaç duymaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25. maddesinin 1. ve 2. fıkralarına göre herkesin eğitim hakkı vardır. Ayrıca, herkesin yararına sağlanması gereken eğitim kalitesi. Ayrıca, insan kişiliğinin tam gelişiminin, insan haklarına ve özgürlüklerine saygıyı artıracak şekilde olması gerektiğini vurgular (Birleşmiş Milletler, 1948).

Ülkemizde de eğitim temel bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir. Aslında Türkiye'de milli eğitimin genel hedefinde eğitim hakkından söz edilmesi çok önemlidir. 1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu'nun 2. maddesi; "Türk milli eğitiminin genel amacı ilgi, yetenek ve kabiliyetleri geliştirmek; Türk milletinin bütün fertlerini istihdama uygun hale getirerek, mutlu ederek hayata hazırlamaktır. Toplumun refahına katkıda bulunmak " Eşitlik ilkesini içerir. "Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır. Hiçbir kişiye, aileye, gruba veya sınıfa eğitim ayrıcalığı verilemez. 6. maddede "Eğitim süresince bireyler çeşitli programlara veya okullara yönlendirilerek ilgi, yetenek ve yeteneklerine göre yetiştirilirler." yeteneklerine göre eğitim alırlar. Eğitim [MEB], 1973).

Bu bağlamda özel gereksinimli öğrencilerin destek ve eğitimleri için gerekli fiziki ortamı sağlamak ve en temel haklarından biri olan eğitim hakkını kullanmalarını sağlamak yasal zorunluluktur. Özel gereksinimli çocuklar birçok yönden diğer çocuklardan farklıdır. Aralarında fiziksel, zihinsel, duygusal, iletişimsel veya sosyal özellikleri etkileyebilecek farklılıklar (Eripek, 2002). Yaş, cinsiyet ve yaşam ortamı açısından da farklılıklar olabilir. Bu özellikleri nedeniyle normal gelişim gösteren veya yetenekli öğrencilere sunulan eğitim ortamlarından özel gereksinimli çocukların destek almadan yararlanması oldukça zordur (Cavkaytar, 2013). Özel eğitim mevzuatına göre özel eğitim gerektiren kişiler; "kişisel özellikleri ve eğitim geçmişi çeşitli nedenlerle diğerlerinden önemli ölçüde farklı olan kişi" olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bu çocukların gerekli eğitimi alabilmeleri için bireyselleştirilmiş eğitim planlarının geliştirilmesi ve hazırlanan eğitim programlarının bireysel olarak uygulanması özel eğitimin temel ilkelerinden biridir (MEB, 1997). Ülkemizde özel eğitime ihtiyacı olan ayrıcalıklı çocuklar için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, sınıflarda bireyselleştirilmiş eğitim programları ile kapsamlı eğitim, Bilim ve Sanat Merkezi de bulunmaktadır.

Ülkemizde devam eden uygulamaya özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere okullar bünyesinde faaliyet gösteren destek sınıfları da eklenmiştir. Kaynaştırma eğitimi uygulamaları kapsamında özel eğitim alan öğrenciler, engelsiz akranları ile aynı sınıfta eğitim görmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2015 yılında yayınlanan bir genelge ile okul ve tesislerde özel eğitime ihtiyaç duyan, engelli veya yetenekli öğrencilerin eğitim gördüğü destekleyici eğitim odalarının kurulması zorunlu kılınmıştır (MEB, 2015). Anayasa'nın 42. maddesine göre (1982), "Hiç kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz" ve Milli Eğitim Temel Kanunu'na (1973) göre "Gerekli çocukları yetiştirmek için, özel önlemler alın." eğitim ve koruma" Bu nedenle öğrencilerin eğitimlerine devam edebilmeleri için ihtiyaçlarını karşılayan bir eğitim ortamının sağlanması gerekmektedir. Özel eğitim görmeden özel gereksinimli öğrencilere yardım etmek mümkün görünmemektedir (Kırcaali İftar, 1998). Özel eğitim hizmetlerine ilişkin çıkarılan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 8. maddesi şöyledir: "Zorunlu ilköğretim programının amacına ulaşamayanlar için, gelişmekte olan bölgelerdeki başarı düzeyi dikkate alınarak eğitim programları hazırlanır. 4. maddesinde "Özel eğitime ihtiyacı olan kişiler, eğitimlerinin başarıya ulaşması bakımından amaçlarını, içeriklerini ve eğitim sürecini koordine eder ve başkalarıyla işbirliği yapar. Burada eğitim almak tercih edilir." ifadesi yer almaktadır. (MEB, 1997). Bu ifadeler, özel eğitime

ihtiyacı olan çocukların öğrenme ortamlarından veya arkadaş çevrelerinden ayrılmadan özel eğitim ihtiyaçlarını devam ettirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı özel gereksinimli odalarının açılmasını zorunlu kılmadan önce, okul öncesi ve ilkokulda özel gereksinimli eğitim vermek üzere okulun fiziki koşullarına göre özel gereksinimli odalarının açılmasına izin vermiştir (MEB, 2018). Sonuç olarak, özel gereksinimli öğrencilerin her okulda bireysel eğitim programlarına göre yetiştirilebileceği bir destek eğitim odası oluşturulmuştur. Destek Eğitim Ofisi, özel gereksinimli öğrencileri önceki programlara göre haftanın belirli saatlerinde özel eğitimli öğretmenlerle farklılaştırılmış eğitim programlarına dâhil etmektedir (Rogers, 2002; Tortop, 2015). Öğrencilerin sınıf ortamından ve akranlarından soyutlanması çoğu öğrenci için sosyal sorunlara yol açmaktadır. Bu nedenle Destekleyici Eğitim Ofisi uygulaması ile özel gereksinimli öğrenciler hem özel eğitim alma olanağına hem de arkadaşlarından tamamen ayrılmadan normal eğitimlerine kendi sınıflarında devam etme olanağına sahip olurlar (Kirk ve Gallagher, 1989). Destekleyici öğretim alanları, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının özel olarak eğitilmiş öğretmenler tarafından, ana akım kurumların dışına seyahat etmek veya evde kendi kendine çalışmak zorunda kalmadan karşılanmasına olanak tanır (Culatta & Tompkins, 1999). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere özel eğitime ihtiyacı olan odalarda ders vermek, bu öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamının en etkili, basit ve uygun maliyetli yoludur. Günümüzde destek sınıflarının kullanımı birçok ülkede yaygın bir yaklaşımdır (Turnbull, Turnbull, Shank & Smith 2004). Destek eğitim odaları, özel yetenekli öğrencilere eğitim vermenin en uygun maliyetli yolu olduğundan pek çok ülkede kullanılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı destek odalarında özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine inceleyip özel yetenekli öğrencilerin ayırt edici özelliklerini belirlemektir.

Araştırmanın Önemi

Eğitim, yasalarla güvence altına alınmış temel bir insan hakkıdır ve bu haktan herkes yararlanmalıdır. Bu nedenle, sıradan insanların eğitim hakkı olduğu gibi, özel ihtiyaçları olan insanların da eğitim hakkı vardır. Özel gereksinimli kişiler, çeşitli nedenlerle eğitim durumları ve kişisel özellikleri bakımından diğerlerinden önemli ölçüde farklılık gösteren kişiler olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006). Bu özel gereksinimli çocukların özellikleri; destek sağlanmadığı takdirde, gelişimsel olarak normal olan öğrencilerin sağlanan eğitim ortamından yararlanması zorlaşmaktadır (Cavkaytar, 2013). 2006 yılından beri zorunlu olan ve 2014 yılından itibaren üç yıl boyunca ülke çapında faaliyet gösteren destek eğitim odaları yeni bir uygulama olduğu için uygulamanın güçlü ve zayıf yönleri, sınırlamaları, malzeme ve alan gereksinimleri hakkında bilgi sahibi olunması ve uygulayıcıların görüşlerinin alınması önemlidir. Ve uygulamayı yapan öğretmenler verimlilik açısından çok önemlidir. Ayrıca, gelecekteki uygulamalara ilişkin önemli veriler ortaya çıkabilir. Bu bakımdan Üstün Zekâlılar Eğitimi Ofisinde görev yapan öğretmenlerin öz yeterliklerinin toplanması ve sorgulanması çok önemlidir. Ayrıca ülkemizde bu konuda yeterli araştırma yapılmamaktadır. Bu bakımdan bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma BİLSEM öğrencilerine destek odası eğitimi veren öğretmenler ile sınırlıdır.

Sayıtlar

Çalışmanın planlanmasında ve yürütülmesinde aşağıdaki varsayımlar kullanılmıştır. Bu;

1. Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmaya katılan katılımcıların yeterli bilgi, deneyim ve deneyimleri.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

2006 yılında yayımlanmış olan “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği”, Milli Eğitim Bakanlığı’nca günümüzün değişen şartları ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak güncellenmiş ve 07.07.2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yeni yönetmelik, kaynaştırma/entegrasyon uygulamaları ve eğitimsel değerlendirmeye ilişkin iş süreçleri ve prosedürleri ile erken çocukluk döneminden itibaren tüm eğitim düzeylerini kapsayan, özel eğitime ihtiyacı olan herkes için destekleyici, kolaylaştırıcı ve daha etkili bir hizmet modeli devreye girmiştir ve bireysel tanı. MEB, 2018).

İlgili düzenlemeler, özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin eğitime erişimini kolaylaştırmayı amaçlamış ve daha kapsamlı bir eğitim anlayışı benimsemiştir. Yeni düzenlemeler kapsamında, eğitim ve öğretim programlarının daha

etkin ve verimli bir şekilde sunulmasına ve kullanılmasına yönelik hükümler de bulunmaktadır. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin mümkün olan en erken yaşta eğitime dâhil edilmeleri hedeflenmiş ve iş süreçleri daha belirgin politikalarla desteklenmiştir (MEB, 2018)

Yine bu yönetmelik ile özel eğitim ihtiyacı olan çocuklara verilecek eğitim ve öğretim hizmetlerinde ne şekilde hareket edileceği ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukların bu hizmetten nasıl yararlanacaklarına ilişkin esaslar düzenlemiştir (MEB, 2018).

Özel Eğitim İhtiyacı Nedir?

İlgili yönetmeliğe göre özel eğitim ihtiyacı, “kişisel ve gelişimsel özellikleri ile eğitimsel nitelikleri bakımından akranlarından önemli ölçüde farklılık gösteren kişiler” olarak tanımlanmaktadır. (MEB, 2018). Kişisel özellikleri ve eğitim becerileri bakımından akranlarından daha net ve belirgin şekilde ayrılan ve özel desteğe ihtiyaç duyan insanlar var. Eğitim, özel olarak eğitilmiş personel, bu kişilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış eğitim programları ve yöntemleri ile engellerine ve özelliklerine uygun bir ortamda bulunmaları olarak da tanımlanabilir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler, yani genel olarak özel ihtiyaçları olan öğrenciler. Zihinsel engelliler, öğrenme güçlüğü çekenler, duygusal ve davranışsal bozukluğu olanlar, fiziksel engelliler, konuşma engelliler, işitme engelliler, üstün zekalılar ve yetenekliler (Eripek, 2002).

Özel eğitimin temel ilke ve Amaçları

Özel eğitimin temel ilkeleri

Millî Eğitim Bakanlığı, “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere sunulacak özel eğitimlerin bir takım temel ilkeleri mevcuttur. Bu temel ilkeler ile özel eğitim ihtiyacındaki bireylerin hızla topluma kazandırılması hedeflenmiştir (MEB,2018)

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi eğitim ve öğretim süreçlerinin etkinliği açısından daha uygun görülmüştür. Bunun yanı sıra bu kişilere Bireysel Eğitim Programlarının bireyselleştirilerek sunulmasının da sağlanması hedeflenmiştir. Bu programlara aileler her aşamada katılım yapabilecektir. Ve hatta aktif katılım yapması daha verimli sonuçlar ortaya çıkaracaktır (ÖRGM, 2018)

Eğitim Programları

Eğitim Programlarının Esasları

Özel eğitim Programları, Özel eğitim desteğine ihtiyaç duyan kişilerin devam ettiği özel eğitim okulları ve özel eğitim sınıflarında öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına ve özelliklerine göre uygulanır. Özel yetenekli bireylerin eğitiminde, özellikle eğitim aldıkları alanları kapsayacak şekilde ve daha üst düzey becerileri kazanmalarına ve yetenek olarak zenginleşmelerine yer verilmesi esastır (MEB, 2018)

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için öncelikle takibini rahatlıkla yapabilecekleri bir eğitim programının (BEP) hazırlanması esastır. Program hem yıllık hem de kısa vadeli hedefleri eğitim planına dahil etmelidir. Sunulacak destek eğitim hizmetinin hangi türde olduğuna, süresinin ne kadar olacağına ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağına yer verilmesi gerekir.

MEB (2018) Özel Eğitim Yönetmeliği kapsamında öğretim ve akabinde değerlendirmede kullanılacak yöntem ve tekniklerin neler olacağı hangi öğretim materyallerinin kullanılacağı, davranış problemlerini önlemeye azaltmaya ya da yok etmeye yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik yöntem ve tekniklere ayrıca yer verilmesi istenmiştir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim

Özel eğitim hizmetleri kapsamında özel eğitim gerektiren öğrencilerin; diğer arkadaşları, akranları ile eğitim görmelerine olanak veren kaynaştırma yoluyla eğitim alması ana hedeflerdendir. Çocukların bireysel farklılıklara ve doğal olarak farklı gereksinimlere sahip oldukları düşünüldüğünde bunun bir arada eğitime bir engel oluşturmadığı, özel ihtiyaçlı öğrenciler de dâhil olmak üzere tüm öğrencilerin gereksinimlerine cevap verecek yöntem ve uygulamaların bütünleştirilmesi dikkate alındığında her okul bir kaynaştırma okulu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaynaştırma yoluyla eğitim, sosyal, psikolojik ve akademik engelli bireylerin akranlarıyla bütünleşmesini ve uyumunu sağlamak için özel eğitimde en etkili yoldur. (Batu, 2000).

Özel eğitime ihtiyaç duyanlar, akranlarıyla aynı sınıfta eğitim alabilirler veya tam zamanlı eğitimi birleştirme/entegre etme yoluyla özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı öğrenim görebilirler. Tam zamanlı kaynaştırma modelinde, özel ihtiyaçları olan öğrenciler, engelsiz akranlarıyla birlikte eğitimlerine devam ederken, yarı zamanlı kaynaştırma modelinde, özel ihtiyaçları olan öğrenciler genellikle aynı sınıfta birkaç sınıfı paylaşır. Kursta engelli akranlar. Ya da sınıf dışında gerçekleşen çeşitli etkinliklere katılarak (Yazıcıoğlu,2018). Kaynaştırma alanında oldukça ciddi mevzuata sahip ülkemizde ana hedef aslında özel eğitim ihtiyacındaki çocukların okula değil, okulların bu çocuklara uyum sağlayacağı bir ortamın yaratılmasıdır.

Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim

MEB (2018), özel eğitim ihtiyacındaki çocuğa tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim hizmetlerinin sunulmasında; çocukların kayıtlı buldukları okullarda mevcut ve uygulanan eğitim programına dâhil olmalarının ve bu eğitim programını takip etmelerinin gerekliliğine değinmiştir.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için uygun barınma düzenlemelerinin yapıldığı ve tam zamanlı kaynaştırma/entegrasyon eğitiminin verildiği okullarda özel eğitim odaları kurulacaktır. Tam zamanlı kaynaştırma eğitimi veren okullarda bu bireyler, gelişimsel özellikleri dikkate alınarak ve iki sınıfı geçmemeye özen gösterilerek eşit sınıflara ayrılırlar. Ancak bu sayı, çoklu döngü sınıfları olan okullarda değişkenlik gösterebilmekte ve ihtiyaca göre artırılabilir (MEB, 2018).

Destek Eğitim Odası

07.07.2018 tarih ve 30471 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren MEB "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" ile okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde eğitim veren tüm okullarda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren özel eğitim ihtiyacı öğrenciler için destek eğitim odası açılması uygun ve zorunlu olarak ifade edilmiştir.

Destek Eğitim Odası Nedir?

7 Temmuz 2018 tarihli 30471 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığının "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" ile özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler (tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdüren öğrenciler ile özel yetenekli öğrenciler) için tam zamanlı kaynaştırma ya da bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda destek eğitim odalarının açılması hedeflenmiştir.

Anaokulu, ilkokul ve ortaokulda tam zamanlı kaynaştırma/kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler için ilgili yönetmeliklerle eyalet veya ilçe eğitim müdürlüklerince özel eğitim odaları açılabilir. Bu odalar özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin kendilerine planlanan eğitim hizmetlerinden maksimum seviyede yararlanabilmeleri için özel araç-gereçler ve diğer eğitim materyallerinden oluşturulmuş özel eğitim ortamlarıdır (MEB, 2018).

Öncelikle tam zamanlı kaynaştırma veya kaynaştırma eğitiminin verildiği okullarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için uygun çevresel önlemler alınır ve bu önlemlerin ardından özel eğitim Odaları açılarak okul düşünülerek bireysel dersler yürütülür. Destek Eğitim Odalarında gerçekleştirilecek destek eğitim, bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirme biriminin planlaması ile mevcut okulun ders saatleri içinde yapılabileceği gibi ders saatleri dışında da yapılabilecek ve hatta ihtiyaç halinde hafta sonu da yapılması planlanabilecektir (MEB, 2018).

Destek Eğitim Odasında Eğitim Hizmetlerinin Yürütülmesinde Dikkat Edilecek Hususlar

Eğer bir okulda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci varsa bu öğrencilerin daha iyi eğitim-öğretim alabilmeleri ve akranları ile aradaki farkı bir nebze olsun kapatabilmeleri için mevzuatta belirlenen usuller çerçevesinde talep edilmesi halinde "Destek eğitim odası" açılması zorunludur. Okulda telafi dersi alan öğrenci sayısına göre birden fazla telafi dersi açılabilir (ÖRGM, 2018).

Öğrencilere destek eğitim odasında okutulacak dersler ve öğrencilerin alacağı haftalık ders saatinin ne kadar olacağı BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda belirlenir. Bu planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde yapılmalıdır. Bu da yaklaşık 12 saate denk gelmektedir (TÜTAK, 2017).

Bu odalardaki destek eğitim BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda okulun ders saatleri içinde veya dışında ya da ihtiyaç halinde hafta sonu da planlanabilir. Öğrenci bir kurs saat diliminde eğitim alıyorsa, o kursla ilgili eğitim, Destek Eğitiminde programlanan kurs saatinde yapılır. Özel eğitim odalarında görev yapan öğretmenler için okul yöneticileri tarafından çalışma planı hazırlanır. Eğitimler, öğrencinin eğitim performansı dikkate alınarak bireysel yapılabileceği gibi sayısı 3'ü aşmayacak şekilde öğrenci grup çalışması da yapılabilir.

Ancak bire bir eğitim daha çok tercih edilendir. Birebir eğitimlerde öğretmenler öğrenciyi devamlı gözetim altında tutmalıdır (MEB, 2018).

Destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilere, yetenek alanları doğrultusunda takip ettikleri dersler farklılaştırılarak verilir. Bu programlarda verilecek eğitim özellikle öğrencilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programı ile eşanlı olarak plânlanır ve yürütülür. Destek eğitim odalarında öğrencilere verilecek eğitimlerde öncelikle okulun kendi öğretmenlerinden oluşan özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri görev alabilmektedir. Ancak bu görevlendirme için okul yönetiminin bu kişiler için il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerine teklif vermesi gerekmektedir (MEB, 2018).

Destek Eğitim Odasında Eğitilmesi Süreci

Teoride Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Esasları (MEB, 2018)

İlk Başvuru

- ✓ Öncelikle bireyin eğitsel değerlendirmesi ve tanılmasının yapılabilmesi için Rehberlik ve Araştırma Merkez'lerinde (RAM) özel eğitim değerlendirme kurulu oluşturulur.
- ✓ Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile ilgili tüm iş ve işlemler bu değerlendirme kurulu tarafından yapılır.
- ✓ Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması için ilk başvuru RAM'a yapılır.
- ✓ RAM uygulamaları. Okul yöneticileri, veliler veya 18 yaşından büyük herhangi bir zihinsel engeli olmayan herkes. Kamu tesislerinin bakım ve barınma hizmetlerinden yararlanan kişilere, tesisin görevlendireceği bir personel tarafından resmi vekâletname verilir.
- ✓ Pedagojik değerlendirme ve teşhis, bireye uygun ortamda, bireyin özelliklerine uygun ölçme araçları kullanılarak yapılır. Çeşitli sağlık sorunları nedeniyle RAM'e gidemeyen kişilerin eğitimsel değerlendirme ve teşhisleri ile ilgili tüm işlemler bu kişilerin buldukları yerde yapılacaktır.

Teoride Eğitsel Değerlendirme Ve Tanılama İçin Gerekli Belgeler (MEB, 2018)

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama İçin İstenecek Belgeler Şunlardır

- ✓ Bireyin, velisinin (koruyu aile yanında kalıyor ise koruyucu aile belgesi ile birlikte) ya da okul yönetiminin yazılı talebi,
- ✓ Herhangi bir okula kaydı bulunan öğrenci için Eğitsel Değerlendirme İstek Formu,
- ✓ Engelli Sağlık Kurulu Raporu (uygun eğitim ortamına yönlendirilme veya Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim hizmeti alma söz konusu ise)
- ✓ Destek eğitim hizmeti alan bireylerin raporlarının yenilenmesi için yapılan başvuru var ise ilgili kurumca düzenlenecek Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu,

Kademeler Arası Geçişlere İlişkin Süreçler (MEB, 2018)

Okulöncesi, ilkököl, ortaokul veya lise kademelerindeki eğitime geçiş süreçlerinde özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerle ilgili olarak aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- ✓ İmtina edilmeden eğitimin her tür ve kademedeki geçişlerinde eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılır.
- ✓ İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararı ile yerleşen öğrencilerin devam edeceği okullarda öğrencinin okula uyumu ve eğitime erişimi ile ilgili gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak amaçlı, RAM, okul rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde davranarak uygulama takip edilir.
- ✓ Yine RAM'ın öncülük ve planlaması doğrultusunda okul rehberlik servisi ile işbirliği yapılarak; öğretmenler, idareciler, aileler ve öğrenciler için gerekli her türlü bilgilendirme çalışmaları yapılır.

İzleme Süreci

Özel eğitim ihtiyacı olan tüm bireylerin erken çocukluk döneminden itibaren görecekleri eğitimin her kademesinde özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla ailenin de desteği ile ilgili okul ve kurumlarca takip edilerek kayıt altına alınması esas tutulmuştur. (MEB, 2018).

Uygulamada Okullarda Destek Eğitim Odası Açılması İşlem Süreçleri

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde yukarıda bahsedilen şekilde iş süreçleri uygulaması belirtilmiş ve gerekli detaylandırmalar yapılmış olmasına rağmen gerçek yaşamda süreç tam anlamı ile birebir uygulanamamakta ve

biraz daha farklı işlemektedir. İlgili yönetmeliğe uyum sağlama kapsamında çalışmalar ve geliştirmeler yapılmaya çalışılmakla birlikte yine de bazı uygulamalar keyfi devam ettirilmektedir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin tespiti ve eğitiminin gerçekleştirilmesi süreçleri kısaca aşağıdaki gibi gerçekleşmektedir.

İlk Başvuru Süreci

- ✓ Öğrenci velisi öncelikle okulda Destek Eğitim Odası açılması yönünde dilekçe verir. Okul müdürü bazen sınıfta yer olmaması veya öğretmen bulunmamasından dolayı dilekçeyi kabul etmeyebilmektedir.
- ✓ Özel yetenekli öğrencilerin bilim ve sanat merkezleri sınavına girmiş olması ve başarılı olması gerekmektedir. Destek eğitim odası açılmasını isteyen veli belge veya tanı göstermek durumundadır.
- ✓ Tam zamanlı kaynaştırma raporu olmayan bir öğrencinin destek eğitim odası hizmetinden yararlandırılması yapılmamaktadır.
- ✓ Genellikle özel eğitim ihtiyacında öğrencisi veya özel yetenekli öğrencisi bulunan okullarda bir komisyon bulunmaktadır. Bu komisyon müdür, gerektiğinde müdür yardımcısı, bir rehber öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, ilgili alan öğretmenleri, öğrenci velisi, öğrenci yer almaktadır. Bu komisyonun başkanlığını müdür veya müdür yardımcısı en yetkili ise müdür yardımcısı yapmaktadır.
- ✓ Okul bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimini toplar ve destek eğitim odası açılması yönündeki öneri kararını Rehberlik Hizmetleri Yürütme komisyonuna iletir.
- ✓ Komisyon konuyu tartışarak oybirliği ile destek eğitim odası açılması için karar alır.
- ✓ Komisyon kararı üzerine Okul Müdürlüğü resmi yazı ile yetkili İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne destek eğitim odası açılması yönünde onay almak üzere başvuru yapar.
- ✓ İlgili okulda destek eğitim odası açılması, İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanır.

Milli Eğitim, Rehberlik ve Araştırma Merkezi İşlemleri Süreci

- ✓ Randevu Süreci (RAMDEVU Sistemi)

İlk İnceleme; Özel Destek Odası müracaatı için eğitsel tanılama ve değerlendirme yapılması amacıyla gerçekleştirilecek başvurularda, Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) personellerince veliye ya da bireye rehberlik ve araştırma merkezinin iş ve işlemlerinin neler olduğu hakkında bilgilendirme yapılmaktadır. RAM'a yapılacak ilk müracaatlarda okulun yazılı başvurusu (Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu) ya da özel gereksinimli öğrenci veli veya vasinin bizzat randevu başvurusu ile RAM'larda RAMDEVU sistemi üzerinden randevu verilmektedir (ÖRGM, 2018)

Yeniden İnceleme; Yapılacak her yeniden incelemeler için RAMDEVU sisteminden özel gereksinimli öğrenci kendisi veya velisi randevu almaktadır. Ayrıca okulun yazılı başvurusu ile RAM'larda randevu verilmektedir. Randevu alma işlemi tamamlandığında, sistem tarafından özel gereksinimli öğrencinin kayıtlı bulunduğu okula randevu ile ilgili bilgiler ve hangi evrakların hazır olması gerektiği bilgisi e-posta olarak gönderilmektedir (ÖRGM, 2018).

- ✓ Başvuru Süreci

Müracaat için gerekli belgeler; bireyin, velisinin ya da okulun yazılı başvurusu, herhangi bir eğitim kurumuna kayıtlı öğrenciler için ilk incelemede "Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu", yeniden yapılacak inceleme ise "Bireysel Gelişim Raporu", destek eğitim ile ilgili müracaatlarda Engelli Sağlık Kurulu Raporu hem birey hem de velinin kimlik fotokopisi, vasi tayin edilmiş ise; Vasi belgesi, mahkeme kararı veya nüfus kayıt örneği belgelerinden herhangi biri, şeklinde belirlenmiştir. (ÖRGM, 2018).

Dosya İşlemleri

Başvuruda bulunan her birey için dosya numarası verilerek bir dosya açılır. İnceleme süreci ile ilgili belge ve kararlar veliden tekrar istenmeyecek şekilde dosyasında saklanır. Arşivleme bireyin son iki yıllık performans raporu için yapılır (ÖRGM, 2018).

Veli görüşme

Öncelikle veli ile bir form imzalanır (RAM Özel Eğitim Bölümü Veli Görüşme Formu). Bu form öğrencinin dosyasında saklanır. Veli ile yapılacak her görüşmede mutlaka kimlik beyanı istenir (ÖRGM, 2018).

✓ Eğitsel Değerlendirme Süreci

Bireyin **eğitimsel değerlendirme** ve **teşhisi**, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından bireyin özelliklerine uygun ölçme **araçları kullanılarak yapılır**. Nesnel, standart testler ve bireyin özellikleri dikkate alınarak yapılan testler de tanılama bireyin zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi dikkate alınarak yapılır (ÖRGM, 2018).

Engelli Sağlık Kurulu Raporları

Bireysel raporlarda. Rapor tarihi, rapor veya kayıt numarası, tanı, birden fazla tanı varsa, her bir tanının yüzdesi, geçerlilik süresi, sistemik işlev kaybının belirlenmesi. Aşındırma, çizik veya sahtecilik olmamalıdır. Rapor doğrulandığında geçerli olmalıdır. Bu raporun "Özürlü Sınıflandırması ve Özürlü Sağlık Kurulu Raporlarına İlişkin Kriterler" (Sağlık, Çalışma ve Refah Bakanlığı, 2016) şartlarına uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Raporunda yer alan engel derecesine eşit veya daha yüksek olan engel türleri için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu yetkisine sahip bireylere destek dersleri verilebilir. Destek eğitimi için başvurulması durumunda, "Engelliler Halk Sağlığı Merkezi'nden alınan raporun aslını okudum." Hastaneler veya noterler tarafından tasdik edilen nüshalar, sertifika notundan düşülür (ÖRGM,2018).

Performans alımı

Özel eğitim ihtiyacındaki bireyi gözlemleyen uzman, engel türüne göre düzenlenmiş olan formları kullanılarak bireyin dönemsel değerlendirmesini yapar. Birey ile ilgili görüşlerini ve özel eğitim hizmetlerine ilişkin önerilerini belirtir(ÖRGM, 2018)

Test materyalleri

Özel eğitim ihtiyacındaki bireylere, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun gerekli görmesi halinde mevcut testlerden birey için uygun olanı yapılır.

✓ Kurul İş ve İşlemleri Süreci

Eğitim değerlendirme ve tanılama yapılan kişilerin kayıtları Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ile kurulan Özel Eğitim Değerlendirme Kuruluna sunulur. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Kurul çalışma gün ve saatleri gerekli durumlarda süreklilik gösterecek şekilde planlanır. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından incelenenlere ilişkin kararlar. MEBBİS sistemine kaydedildikten sonra Değerlendirme Kurulu Başkanı tarafından sistem üzerinden açıklanır. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Başkanı'nın onayına sunulan dosyalar RAM Yöneticisi tarafından incelenir ve sistemde onaylanır. Eğitim değerlendirme ve tanılama talepleri, sınav tarihinden itibaren 60 gün içinde Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından belirlenir (ÖRGM, 2018)

✓ Mebbis İşlemleri

Nüfus/Rapor Bilgileri Girişi: Bireyin öncelikle RAM'ın hizmet bölgesinde olduğunun tespiti yapılmalı sonrasında bireyin T.C. kimlik numarası ile bilgiler kontrol edilmelidir. Adres bilgisi mevcut değil ise velinin nüfus müdürlüğünden güncelleme yapması istenmelidir. Velinin iletişim bilgilerinin güncellenmesi düzenlenen Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu kararının veliye haber verilmesi açısından önemlidir.

Okul Bilgisi Girişi: Öğrencinin okul, sınıf ve şube bilgilerini doğrulamanız gerekecektir. Seviye geçişlerinde, kontrol amacıyla öğrenme kanıtı gereklidir.

Engelli Sağlık Kurulu Raporu Girişi: Bir bireyin engelli sağlık raporundaki tüm teşhisler ve yüzdeler sisteme eksiksiz olarak girilmelidir.

Uygulanabilecek Testler: Eğitim değerlendirme ve teşhis uzmanları tarafından değerlendirme sürecinde yapılan tüm testler sisteme girilmelidir.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanı: Ruhsal bozukluklar (devletten emekli aylığı bildirimini için) dışındaki her bir eğitim tanısı için bireysel eğitim tanısı girilmeli ve bireysel sağlık raporu kontrol edilmelidir (ÖRGM, 2018)

Önerilen Özel Eğitim Hizmeti: Önerilen özel eğitim hizmetleri seçilir. Birinciliği kazanan, sınavdan sonra önerilen özel eğitim hizmetlerinden bir seçki alacaktır. Kişiye telafi eğitimi veriliyorsa, telafi eğitiminin türü ve süresi. Bu eğitimin programı, modülleri ve süresi seçilir ve kaydedilir. Destek sağlanmıyorsa, destek eğitimi verilmeme nedenleri seçilir ve kaydedilir (ÖRGM, 2018)

Eğitim Planı İşlemleri: Bireyin yapabildikleri sisteme performans bilgisi olarak girilir ve kaydedilir. Sonrasında uzmanın adı ve soyadı girilerek onay verilir.

✓ Aile Bilgilendirme/ Eğitimi ve Rehberliği

Aile eğitim hizmetleri Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından planlanır ve koordine edilir. Bireyin yerleştirilmesi, yönlendirilmesi, eğitim ortamı, bireysel eğitim değerlendirmesi ve teşhis sonuçlarına ilişkin hak ve eksikliklere ilişkin bilgiler ailelere iletilmelidir (ÖRGM, 2018).

✓ Damar İzi/Biyometrik Veri Sistemi

Ders devam takibin yapabilmek için destek eğitim alan engelli birey ve eğitim personelinin sayısallaştırılmış kimlik bilgisi sistemidir. Önerilen kişinin iki elinin sayısallaştırılmış kimlik bilgileri, Danışmanlık Araştırma Merkezi tarafından kimlik doğrulama sistemine girilir. Destek tesisinde göreve başlayan eğitim personelinin iki elindeki sayısallaştırılmış kimlik kartları, kimlik doğrulama sistemine girecektir. Ancak eğitim veren personelin ellerinin olmaması veya el bütünlüğünün sağlık raporları ile belgelenmesi halinde bu eğitim personelinin sayısallaştırılmış kimlikleri kimlik tespit sistemine girilmeyecektir (ÖRGM, 2018).

✓ Yerleştirme ve İzleme İşlemleri

Eğitimsel değerlendirme ve tanılamada, tüm gelişim alanlarındaki bireysel özellikler, disiplin yeterlikleri ve eğitim amaçlı eğitim ihtiyaçları belirlenir ve onları en az kısıtlayıcı eğitim ortamına yönlendiren kararlar alınır (ÖRGM, 2018).

✓ Kaynaştırma Eğitimi

Kamu ve özel sektörde engelli olmayan akranları ile destekleyici eğitim hizmetleri vererek özel eğitime ihtiyacı olan kişileri eğitmek. Anaokulları, ilkokullar, ortaokullar, liseler, özel eğitim esaslarına dayalı yaygın eğitim kurumları. Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, engelsiz akranları ile aynı sınıflarda okutulduğu için kayıtlı oldukları okulun eğitim programını takip ederler. Danışmanlık ve Araştırma Merkezi, kaynaştırma eğitim okulları tarafından yönlendirilen öğrenciler ve bu öğrencilere sağlanan destekleyici eğitimin süresi hakkında güncel istatistiksel bilgileri tutar. Kişinin ikamet ettiği eyalet/ilçe Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun belirlenmesi için yeterli eğitim ortamına sahip değilse, eyalet/ilçe özel eğitim kurulu kişiye yeterli eğitim ortamının sağlanması için gerekli işlemleri yapar. (ÖRGM, 2018).

✓ Özel Eğitim Sınıfı

Ayrı bir sınıfta ders alma hakkı olan özel eğitime ihtiyacı olan kişiler, özel bir eğitim sınıfıyla tanıştıracaktır. Okul çağındaki kişilere özel eğitim sınıfları (alt düzey) adı verilir ve ilk veya orta öğretim kurumlarındaki programlara devam edebilenlere açıktır. Okul çağındaki bireyler, ilk ve orta öğretim kurumlarındaki programlara devam edemeyenlere açık olan özel eğitim sınıflarına (orta seviye) yönlendirilir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi, özel eğitim sınıflarının seviyeleri, türleri ve yüzdeleri hakkında güncel istatistikler sunar (ÖRGM,2018).

Özel Eğitim Okulu

Özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin öncelikle engeli olmayan akranlarıyla birlikte eğitimlerine devam etmeleri zorunlu olmakla birlikte, bu kişilerin her tür ve düzeyi için Bakanlık tarafından oluşturulmuş örgün ve yaygın eğitim programları vardır. Resmi bir özel eğitim okuluna yönlendirilebilirsiniz. /kurum. Özel eğitim mesleki eğitim merkezlerine yönlendirilen öğrenciler, ilk ve orta öğretim programlarını takiben kurumları tamamlamak zorundadır. Rehberlik ve Araştırma Merkezi, bölgesindeki özel eğitim okul/kurumlarının ihtiyaçlarını belirlemekte ve özel eğitim okul/kurumlarının en son istatistiklerini İlçe/Devlet Milli Eğitim Müdürlüğü ile düzenli olarak paylaşmaktadır (ÖRGM, 2018).

Okullardaki Onay Sonrası Süreç;

- ✓ Okulda yönetmelikte belirtilen esaslara uygun bir şekilde idarenin uygun gördüğü bir bölüm destek eğitim odası olarak seçilir. Yapısal nedenlerle özel eğitim odası, fen laboratuvarı, resim atölyesi, müzik odası vb. açamayan okullar için devlet/ilçe okul müdürlüklerinden onay alındıktan sonra. Uygun alanlar ikincil eğitim odası olarak kullanılabilir (ÖRGM, 2018).
- ✓ BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda okulda kurulan komisyonca yapılacak eğitim, eğitim öğretim yılı başında belirlenir. Program esnek olabilmektedir. Dönem içerisinde ders programında değişiklik yapılabilmektedir.
- ✓ Telafi sınıflarında verilen eğitim hizmetleri okul saatleri içinde verilmektedir. Bunu yaparken, özel eğitim biriminde verilen hizmetler, öğrencilerin yararı gözetilerek ve veli onayı ile okul saatleri içinde veya okul saatleri dışında yeterli sayıda personelle donatılabilir. (ÖRGM, 2018).

- ✓ Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrencinin ders planlamasında hangi derslerde hangi faaliyetlerden yararlanacağı ve bu faydalanmanın süresi tespit edilir ve karara bağlanır.
- ✓ Öğrenci alıkonulduğu ders dışında başka bir dersten eğitim görmesine izin verilmez. Alıkonulduğu dersten eğitim almak durumundadır. Ders planlaması yapılırken bunlara dikkat edilmektedir.
- ✓ Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin neler olacağı ve planlanması okul yönetimince yapılır.
- ✓ Destek eğitim odası açıldıktan sonra komisyonca belirlenen saatlerde görevlendirilecek öğretmenler yönetmelikteki usul ve esaslara göre belirlenir. Özel eğitim ihtiyacındaki öğrencinin öğretmen değişiklikleri için de ayrıca onay alınması gerekir
- ✓ Bir öğrencinin yönetmelik gereği maksimum, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde ders alması sağlanır.
- ✓ Yapılacak ders planlaması; Rehberlik ve Sosyal Etkinlikler, Teknoloji ve Tasarım, Müzik, Beden Eğitimi, vb. derslerin ders saatleri dışında olacak şekilde planlanır.
- ✓ Özel eğitim odasında görevli öğretmenlerin girebilecekleri ders saatleri ayrıca belirlenir ve ek ders ücretine ilişkin onay yetkili İl veya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınır.
- ✓ Destek eğitim odasından öğrencinin yararlanacağı saatler ayrıca veliye yazılı olarak bildirilir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma durum çalışması deseninde yapılmıştır. Karasar'a (1999) göre durum çalışması geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle araştırma modeli olarak durum çalışması seçilmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu BİLSEM öğrencilerine destek odası eğitimi veren öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma sürecinde araştırmacı tarafından hazırlanan 8 adet açık uçlu soru üç uzmanın görüşleri alınarak hazırlanmış ve 63 kişiye uygulanmıştır. Görüşme sürecinde çalışmanın amaçları dikkate alınarak hazırlanmış 8 açık uçlu soruluk mülakat (görüşme) formu BİLSEM öğrencilerine destek odası eğitimi veren öğretmenlere sorulmuş olup, sorulara cevap aranmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler Google Form yoluyla toplanmıştır. Çalışma grubunun sorulara verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlilik, araştırmacının incelenen olguyu olabildiğince tarafsız bir şekilde gözlemlemesi anlamına gelir. Geçerlilik için, yanıtlayıcılardan doğrudan alıntılara yer vermek ve sonuçları bunlara göre gerekçelendirmek önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu noktada, anket verileri yorumlanırken katılımcının görüşleri alıntılara dahil edilir. Analiz sonucunda elde edilen veriler benzer çalışmaların sonuçları ile karşılaştırılarak sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin dil ve konuşma becerileri diğer öğrencilerle kıyaslandığında hangi seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 1: Özel yetenekli öğrencilerin dil ve konuşma becerileri diğer öğrencilerle kıyaslandığında hangi seviyede olduğunu düşünüyorsunuz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Yetkinlik	dil becerileri daha yüksek ve gelişmeye müsaittir.	52
	Akranlarıyla dil becerileri aynı düzeydedir.	11

Tablo 1’de Özel yetenekli öğrencilerin dil ve konuşma becerileri diğer öğrencilerle kıyaslandığında hangi seviyede olduğunu düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevapların incelenmesinde bu çocukların daha iyi seviyede oldukları

yönünde verilen cevapların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrenciler dil ve konuşma becerileri açısından diğer öğrencilere nazaran daha iyi durumda bulunmaktadır.

Katılımcıların soruya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Diğer öğrencilere göre bir seviye hatta bazı öğrencilerin oldukça ileri seviye olduğunu söyleyebiliriz. Çok daha başarılı buluyorum. Bireysel farklılıklar olmakla birlikte diğer öğrencilere göre daha ileri düzeyde olduğunu düşünüyorum. Farklı düşünebiliyor ve analiz ediyor mühendis düşüncesi gibi. Daha ileri seviyede, daha akıcı, daha düzgün ve anlaşılır, kelime dağarcığı daha geniş ve gelişmeye çok müsait. Özel yetenekli öğrencilerimizin çoğunda özgüven ve yetenek kaynaklı becerilerinin daha iyi olduğunu söyleyebiliriz... Konuşma becerilerinde doğru kelimeleri seçme konusunda gelişmeye ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum... Özel yetenekli öğrenciler dikkatlerinin yüksekliğinden ve yaratıcı düşünme kaynaklı dil ve konuşma becerileri diğer öğrencilere göre çok yüksektir. Olayları, konuları çok çabuk kavramakta ve bunu ifade ederken kendince ya da karşısındakilere basit bir dille hitap edebilmektedir. Kendi yaş gruplarının üzerinde olduğunu düşünüyorum. Yabancı dil eğitimine daha açıklar ve daha kolay kavriyorlar.” (f=52)

K19 kodlu katılımcı “Aynı seviyede, genelde aynı seviyedeler, çok fark olduğunu düşünmüyorum.” şeklinde ifade etti. (f=11)

2- Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip olduklarını düşünüyor musunuz?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2: Özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip olduklarını düşünüyor musunuz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip olmaları yönünden	Evet, daha iyiler Bazen Amaca Uygunluk	55 6 2

Tablo 2’de Özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip olduklarını düşünüyor musunuz sorusuna verilen cevaplarda katılımcıların büyük bir kısmının “evet daha iyiler” cevabını verdikleri görülmektedir.

Buna göre ise Özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Katılımcıların soruya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

K7 kodlu katılımcı “Evet, daha dikkatli ve daha iyi gözlem gücüne sahip olduğunu düşünüyorum. Öğrenmeye karşı içsel motivasyonları çok yüksek ama bazen çok fazla eleştirel bakabiliyorlar ya da yaratıcı düşünme kaynaklı bir sorunun cevabında diğer seçeneklerinde doğru olasılıkları üzerinde düşünüp kalabiliyorlar. Evet, kesinlikle çok iyi gözlemciler.

“İyileştirme yollarını ararlar bunun içinde iyi bir inceleme yaparlar. Odaklanma sorunu yok. Evet. Daha ayrıntılı şeylere dikkat ediyorlar. Kesinlikle evet.”(f=55)

Verilen cevaplardan bazıları: K4 kodlu katılımcı:” Olayları ve nesnelere amaçlarına uygun olup olmadıklarını test ederler” şeklinde ifade etti.

K12 kodlu katılımcı “Evet, daha dikkatli ve daha iyi gözlem gücüne sahip olduğunu düşünüyorum. Öğrenmeye karşı içsel motivasyonları çok yüksek ama bazen çok fazla eleştirel bakabiliyorlar ya da yaratıcı düşünme kaynaklı bir sorunun cevabında diğer seçeneklerinde doğru olasılıkları üzerinde düşünüp kalabiliyorlar. Özel yetenek durumuna bağlı olarak değişir.” şeklinde ifade etti. (f=6)

3- Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Üst seviye	İleri seviyedeler	55
Orta seviye	Aile ve Sosyo kültürel yapıya göre değişkenlik göstermekte	5
	Orta seviyedeler	3

Tablo 3’de Özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir bölümü “ ileri seviyedeler” cevabını vermiştir. Buna göre özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ileri seviyede bulunmaktadır.

Katılımcıların “Özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında ne düşünüyorsunuz?” Sorusuna dair kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Diğer öğrencilere göre eleştirel düşünme becerileri daha da gelişmiş durumdadır. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine sorgulayıcı ve araştırmacı bir yapıya sahipler. Eleştiri konusunda çağımızın genç kuşağında gözlemlediğim davranışların daha ileri boyutunda bir yapıcı eleştiri yeteneğine sahip oldukları kanaatindeyim. Bakış açıları çok daha farklı ve düşündürücü. Hızlı ve hemen cevap verme yetisi var. Akranlarına göre daha gelişmiş eleştirel düşünme becerisi ve hızlı düşünme becerilerine sahip olduklarını görüyorum. Sorulara farklı acılardan bakabiliyor eleştirel yönleri diğer öğrencilere göre daha ileri seviyede. Problemlere, olaylara daha ayrıntılı bakıyorlar. Ayrıca daha çok sorguluyorlar. Bu yüzden eleştirel düşünme becerileri akran grubuna göre daha iyi bir seviyede. Eleştirel düşünme becerileri akranlarına oranlara daha yüksek seviyededir. Muhakeme güçleri de yüksektir. Özel yetenekli öğrenciler basit bilgisayar düzeyindeki konuları çok çabuk kavradıkları için onlar için eğlence daha zorlayıcı olaylara kendi bakış açılarından katabilmek. Düşünceleri, bilgileri direk kendilerine almak yerine onları önce eleştiri süzgecinden geçirip kendince yorumlayıp ifade etmekten hoşlanmaktadırlar.” (f=55)

Verilen cevaplardan bazıları: K7 kodlu katılımcı “Orta seviyedeler çok fark yok.” şeklinde ifade etti (f=3).

K14 kodlu katılımcı “Aile ve sosyo-kültürel yapıya göre değişkenlik göstermekte olup birçoğu bu yeteneklere sahip.” şeklinde ifade etti. (f=5)

Araştırmada “Özel yetenekli öğrenciler akranlarıyla kıyaslandığında yaratıcılık seviyelerini değerlendirir misiniz?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4: Özel yetenekli öğrenciler akranlarıyla kıyaslandığında yaratıcılık seviyelerini değerlendirir misiniz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Üst Seviye	Daha iyiler	57
Orta Seviye	Orta seviyedeler	6

Tablo 4’te, Özel yetenekli öğrenciler akranlarıyla kıyaslandığında yaratıcılık seviyelerini değerlendirir misiniz? Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun "daha iyiler" cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrenciler yaratıcılık seviyesi bakımından akranlarına göre daha iyi durumdadırlar.

Katılımcıların konuya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Yaratıcılık konusunda diğer öğrencilerden olumlu anlamda farklı olduklarını düşünüyorum. Daha yaratıcılar. Yaratıcılık ve düşündüğünü yapabilme anlamında akranlarıyla kıyaslandığında hatta kendi seviye grubunda bile çok daha ileri seviyede olduklarını söyleyebilirim. Bilsen öğrencilerinin akranlarına göre daha yaratıcı olduklarını düşünüyorum. Daha yetenekli ve yaratıcı. Evet, daha üretkenler, ilgileri daha gerekli ve bilimsel çalışmalarla ilgili oluyor, ilgilendikleri konuyla ilgili farklı şeyler üretebiliyorlar. Farklı acılardan bakabiliyorlar diğer arkadaşlarına göre alışılmışın dışında cevaplar veriyorlar. Akranlarına göre yeni fikirler üretmek, çözüm bulmak konusunda daha iyiler. Yaratıcılık seviyeleri ileri düzeyde. Yaratıcı düşünme becerileri hâkim. Her öğrenci yaratıcı olmayabiliyor. Ama akranlarına göre daha iyi durumdadır. Akranlarından göre yaratıcılık seviyeleri çok yüksektir. Sorumluklarını yerine getirirler hazır bilgiler verildiğinde muhakkak kendilerinden bir şeyler katarlar görselleştirirler ya da yorumlarlar. Farklı acılardan bakabilme ve yaratıcılık seviyelerinin daha yüksek olduğunu düşünüyorum. Farklı bakış açısına sahip özel yetenekli bireyin yaratıcılık noktasında çok ileride olabileceğini düşünüyorum.” . (f=57)

K20 kodlu katılımcı Özel yetenekli öğrenciler akranlarına kıyasla yönlendirilmeye pek ihtiyaç duymaz liderlikle ön plana çıkarlar.” şeklinde ifade etti.

Verilen cevaplardan bazıları: K23 kodlu katılımcı “Orta seviyedeler akranlarıyla aralarında çok fark yok.” şeklinde ifade etti. (f=7)

Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 5: Özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Üst Seviye	Birçoğunun hayal ve düşünce gücü çok iyi	61
Düşük Seviye	Normalden daha zayıflar	2

Tablo 5’de, Özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun " Birçoğunun hayal ve düşünce gücü çok iyi" cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerisi yönünden çok iyi oldukları anlaşılmaktadır.

Katılımcıların konuya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Soyut düşünme becerileri diğer öğrencilere göre gelişmiştir. Üst düzey bir soyut düşünme becerilerine sahipler. Yaşından beklenenin üstünde soyut düşünme becerilerine sahip. Soyut düşünme becerilerinin akranlarından ileri düzeyde olduğunu düşünüyorum. Soyut düşünme becerileri oldukça gelişmiş. Daha soyut düşünebiliyorlar. Hayal dünyaları daha geniş olduğundan soyut kavramlarla daha iyi ilgilenirler. Soyut işlemler dönemine geldiklerinde akranlarından daha iyi olabilirler.

Verilen cevaplardan bazıları: K 15 kodlu katılımcı “Duygusal zekâları kuvvetli. Evet, soyut düşünme becerileri normalin üstünde. Herkesten farklı bir bakış açıları olduğu hemen fark edilir. Daha öndeler.” şeklinde ifade etti. (f=61)

K28 kodlu katılımcı “Normalden daha zayıf.” şeklinde ifade etti. (f=2)

Araştırmada “Ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyacını karşılamada yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 6: Ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyacını karşılamada yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Yeterlilik bakımından	Yetersiz	35
	Yeterli	26
	Daha iyi olabilir	2

Tablo 6’da, Ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyacını karşılamada yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun "yetersiz" cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu sonucuna varılmaktadır.

Katılımcıların konuya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Eğitim araç gereçleri daha önemli. Yetersiz olduğu için ilgilenmiyorlar. Hayır, daha proje tabanlı ve zenginleştirilmiş bir müfredatın olması çocukların yüksek yararına olacaktır. Yeterli değil. Bu yüzden bilsem de ve destek eğitim odası faaliyetleri ile bu ihtiyaçların karşılanması gerekiyor. Hayır, yeterli değil. Daha özel ilgilenilmeli. Hayır. Daha farklı planlamalar yapılmalı. Yeterli değil çünkü çok daha fazla şeyler yapmak istiyorlar gelişime çok çok açık durumdadır. Düşünmüyorum... Her işlenen modül veya konuda daha geniş açıdan bakıp STEM yaklaşımı ile çeşitlendirilmeli ve öğrenciyi araştırmaya yönlendirmeliyiz... Hayır. Öğrencilerin zihinleri daha farklı çalıştığından daha ileri seviye bir müfredat işlenmelidir. Hayır. Ders müfredat içeriği ve kazanımları çok yoğun olduğu için öğretmenler kazanım yetiştirmek zorunda kalmakta ve çok farklı öğrenci seviye gruplarının olması, sınıfların kalabalığı, veli desteğinin oluşmaması, ailenin maddi ve manevi sıkıntısı, devamsızlık ve yaptırımının olmaması, pandeminin verdiği dezavantaj okumada geri kalan öğrenci varlığı gibi vb. nedenler) üst bilişsel düşünme yapmakta yetersiz kalmaktadır. Kesinlikle hayır. Müfredatın normal çocuklar için bile yeterli olmadığını düşünüyorum. Düşünmüyorum. Daha çok mantık ve düşünme becerilerinin üzerine yoğunlaşılması lazım. Hayır düşünmüyorum. Bu öğrencilerin proje geliştirmeleri sağlanarak daha kaliteli ve kapasitelerini kullanacakları bir eğitimin planlanması gerektiğini düşünüyorum.” (f=35)

K35 kodlu katılımcı “Bunun öğretmenle ilgili olduğunu düşünüyorum. Öğretmen zaman ve emek ayırırsa müfredat buna uygun ve uyumlu. Öğretmenin beceri, öngörü ve zaman yönetimi ile ilgili. Yeterli. Evet. Evet çünkü çocukların aktiviteleri daha iyi oldu yeni müfredatta. Evet... Daha fazla yüklemeye gerek yok. “Şeklinde ifade etti. (f=26)

K24kodlu katılımcı “Daha iyi seviyelere getirilebilir.” şeklinde ifade etti. (f=2)

Araştırmada “Destek odalarında eğitim gören özel yetenekli öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermesini sağlıyor musunuz? (Şiir, öykü, masal, resim...vb.) Bunu nasıl yapıyorsunuz?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 7: Destek odalarında eğitim gören özel yetenekli öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermesini sağlıyor musunuz? (Şiir, öykü, masal, resim... vb.) Bunu nasıl yapıyorsunuz? Sorusuna dayalı görüşler.

Temalar	Kodlar	f
Hayal güçlerini kullanmalarına destek açısından	Evet	51
	Hayır	10
	Bazen	2

Tablo 7’de, Destek odalarında eğitim gören özel yetenekli öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermesini sağlıyor musunuz? (Şiir, öykü, masal, resim...vb.) Bunu nasıl yapıyorsunuz? Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun "evet" cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrencilere hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermelerini sağlamak açısından kendilerine destek verilmektedir.

Katılımcıların konuya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Evet. Ders esnasında bir konu belirleyip belirli bir süre içerisinde yazmalarını istiyorum. Öykü yazarken resim de yapabileceklerini söylediğimiz zaman ortaya çok renkli görüntüler ortaya çıkıyor. Evet, metin tamamlama yöntemiyle veya bir metni yeniden tasarlama yöntemleriyle. Evet, sağlıyoruz çocuklar hayal güçleriyle çok verimli eserler verme noktasında başarı içindeler. Sağlamaya çalışıyorum. Derslerimde bilgileri onlara sunmak yerine keşfettirmeye yönelik etkinliklere yer veriyorum. Ders içi etkinlik ve oyunlar ile. Evet, mutlaka destekleniyor. Hiç destek odasında görev almadım ama bütün öğrencilerimin hayal güçlerini kullanarak gelişimlerini ilerletmek üzere tüm çalışmalarımı planlıyorum. Evet. Daha çok öykü oluşturmalarını istiyorum. Yönlendirme yaparak yapıyorum. Rehberlik etkinliklerinde konuya uygun resim yaptırıp, öykü yazdırarak sağlıyorum. Daha çok materyal oluşturma şeklinde gerçekleşiyor... Evet resim, şiir gibi... Destek oluyoruz hayal dünyalarını geliştirecek şekilde. Evet sağlıyorum. Belirli günlerde onlardan özellikle yazı yazmalarını istiyorum. Bu isteklerini pekiştirmiş oluyoruz. Matematik konusunda öğrencilere ileri seviye soru çözdürmenin yanında soru yazdırma durumlarını, daha çok sentez, ürün çıkarma etkinlikleri yapıyoruz. (f=51)

K29 kodlu katılımcı “Bilsem’e giden öğrencim var. Hikâye tamamlama, şiir tamamlama, matematik araştırmalarında ya da altı şapka düşünme tekniği ile olaylara bakış açısı hakkında gibi etkinlikler yapıyoruz. Evet, özgün dijital ürünler oluşturmaları için vakit ve ortam sağlıyorum.” şeklinde ifade etti.

K47 kodlu katılımcı “Destek odamız yok. Hayır. Destek eğitim odasında eğitim vermiyorum. Hayır. “Şeklinde ifade etti. (f=10)

K52 kodlu katılımcı “Bazen.” şeklinde ifade etti. (f=2)

Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin liderlik vasıflarını akranlarına göre değerlendirir misiniz?” Sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 8: Özel yetenekli öğrencilerin liderlik vasıflarını akranlarına göre değerlendirir misiniz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Liderlik vasıfları açısından	Daha iyiler	39
	Eşit sayılır	13
	Geçerli bir ölçüt değil	11

Tablo 8’de, Özel yetenekli öğrencilerin liderlik vasıflarını akranlarına göre değerlendirir misiniz? Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun "daha iyiler" cevabını verdikleri görülmektedir. Ancak yukarıdaki tabloya göre özel yetenekli çocukların liderlik vasıfları akranlarına göre daha üst seviyede denilebilse de bu özelliği bütün hepsi için söyleyemeyeceğimiz görülmektedir.

Katılımcıların konuya yönelik olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Liderlik özellikleri var. Eğitimden geçmeliler. Kişisel faktörlere göre değişkenlik gösteren bir durum. Âma özel yetenekli olup güçlü bir kişilik gerçekten muazzam görünüyor. Her bir öğrenci kendi başına bir lider olmak istediği için yarış halinde oldukları söylenebilir. Akranlarına göre liderlik özellikleri daha ön plana çıkmıştır. Liderlik özellikleri taşıdıklarını düşünüyorum. Bireysel farklılıkların bu kapsamda değerli olduğunu ve bu kapsamda liderlik özelliklerinin de akranlarından ileri seviyede olduğunu söyleyebilirim. Liderlik vasıfları daha yüksek. Bilgili ve yetenekli olması onlarda liderlik özelliğinin ortaya çıkmasına sebep oluyor. Özgüvenleri yüksek olduğu için liderlik vasıflarına sahiptirler. Özel yeteneklerini kullanarak bu özgüvenle liderlik vasıfları daha yüksek oluyor... Liderlik vasıflarına hâkim olabildiklerini gözlemliyorum. Genelde daha baskın karakter gösteriyorlar.

Özel yetenekli öğrenciler akranları tarafından sevilen, sayılan, başarılı görülen olduğu için ve iletişimi güçlü olduğundan dolayı doğal olarak lider görülmektedir. Liderlik özellikleri vardır. Akranlarını yönlendirmekte oldukça başarılıdır. Liderlik vasıflarının gelişmiş olduğunu düşünüyorum. Özel yetenekleri sayesinde akranları tarafından liderlikleri kabul görüldüğünden kolayca kendilerini gruba kabul ettirirler. Liderlik vasıfları gelişmiş oluyor genelde. Pek çok yönden güçlü özellikleri olduğu için sınıfın da lideri oluyorlar zaten. Özel yetenekli bireyin karakter ve mizaç özellikleri bu konuda fark yaratabiliyor” (f=39)

“Liderlik özelliği yok, kendiyi baş başa, içe dönük. Liderlik özellikleri çok bir fark yok daha doğrusu liderlik yapma gibi istek ve ihtiyaçları yok. Orta seviyede. Kesin olarak lider özellikliler demek zor. Bazıları kişilik özellikleri, yetiştirilme tarzlarına göre daha sessiz kalabiliyor. Normal. Çok fark yok.” (f=13)

“Liderlik becerisinin özel yetenek ile ilişkili olup olmadığını bilmiyorum. Bazı öğrencilerde liderlik vasfı var fakat bunu bütün özel yetenekli öğrencilere genellemenin doğru olmadığını düşünüyorum. Geçerli bir Ölçüt değil bence. Uyumludurlar ama uyumsuzu da var. Benim sınıfımda iki öğrencim var. Birisi tam sorumluluk sahibi saygılı ve adaletli, duygusal anlayışı da oldukça gelişmiş, empati melekesi fevkalade. Ancak diğeri, hırçın ve uyumsuz, arkadaşlarına karşı zorbalık yapabildiği oluyor, asabi ona güvenip gruba lider yapmam asla. Bazı öğrenciler bildiğinin zeki olduğunun farkında diğerlerine baskı kurmaya lider olmaya çalışıyor.” (f=11)

K22 kodlu katılımcı: “Bazı öğrencilerimde çok mütevazı hiç bu konularla ilgilenmiyor kendini sadece derslerine vermiş durumda.” şeklinde ifade etti.

K31 kodlu katılımcı: “Liderlik vasıfları kişilik özelliklerine göre değişiyor. Zihinsel özelliklerine göre değil.” şeklinde ifade etti.

K46 kodlu katılımcı “Liderlik becerileri bazılarının özelliklerle oldukça yüksek ama bazılarının beklenen aksine liderlik yönünün zayıf daha çok yalnız kalmak istemesi yönünde olduğunu gözlemledim.” şeklinde ifade etti.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir. İlgili sonuçlar açık uçlu sorular çerçevesinde incelenmiştir.

Araştırmada; “Özel yetenekli öğrencilerin dil ve konuşma becerileri diğer öğrencilerle kıyaslandığında hangi seviyede olduğunu düşünüyorsunuz?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün daha iyi seviyelerde cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrenciler dil ve konuşma becerileri açısından diğer öğrencilere nazaran daha iyi durumda bulunmaktadır.

Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip olduklarını düşünüyor musunuz?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir kısmının “evet daha iyiler” cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dikkatli ve daha iyi bir gözlem gücüne sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmada “Özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında ne düşünüyorsunuz? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümü “ileri seviyeler” cevabını vermiştir. Buna göre özel yetenekli öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ileri seviyede bulunmaktadır. Akgül, Kumaş ve Gökçeer (2020) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuca rastlanmıştır. Buna göre; DEO’nun öğrencilerin problem çözmeye yönelik yansıtıcı düşünme becerileri, sosyal duygusal gelişimleri ve akranları ile olan iletişimi artırdığı yönünde bir sonuca varılmıştır.

Araştırmada “Özel yetenekli öğrenciler akranlarıyla kıyaslandığında yaratıcılık seviyelerini değerlendirir misiniz?” Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun “daha iyiler” cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrenciler yaratıcılık seviyesi bakımından akranlarına göre daha iyi durumdadırlar.

Araştırmada; “Özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun “ Birçoğunun hayal ve düşünce gücü çok iyi” cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerisi yönünden çok iyi oldukları anlaşılmaktadır.

Araştırmada; “Ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyacını karşılamada yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun “yetersiz” cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise ders müfredatının özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu sonucuna varılmaktadır.

Araştırmada; “Destek odalarında eğitim gören özel yetenekli öğrencilerin hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermesini sağlıyor musunuz? (şiir, öykü, masal, resim... vb) Bunu nasıl yapıyorsunuz?” Sorusuna yönelik olarak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun "evet" cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre ise özel yetenekli öğrencilere hayal güçlerini kullanarak özgün eserler vermelerini sağlamak açısından kendilerine destek verilmektedir. Hizmet içi eğitim yoluyla öğretmenlerde hem üstün yetenekli öğrencilere karşı hem de farklılaştırılmış programlara ilişkin daha olumlu tutumların oluşması sağlanabilir (McLeod ve Cropley, 1989).

Öneriler

Araştırma Sonuçlarına Göre Öneriler

Özel yetenekli öğrencilerin sahip oldukları yetenekler doğrultusunda eğitilmeleri sağlanmalıdır. Sahip oldukları dikkat ve gözlem yeteneğinin eğitimde etkin kullanılmasına dikkat edilmelidir.

Uygulayıcılara Öneriler

Özel yetenekli öğrencilerin soyut düşünme becerileri, yaratıcılık seviyeleri ve dil becerilerine uygun bir şekilde eğitim hayatlarında doğru yönlendirilebilir.

Bilsem öğrencilerine okul hayatlarında daha fazla sorumluluk verilerek sahip oldukları yetenekleri keşfetmeleri sağlanabilir.

BİLSEM’e devam eden özel yetenekli öğrenciler için okul müfredatı güncellenebilir.

KAYNAKÇA

Akgül, S., Kumaş, V., & Gökçeer, G. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin destek eğitim odalarında aldıkları eğitimin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(3), 993-1022. <https://doi.org/10.30964/auebfd.702182>

Batu, E. S. (2000). "Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri." *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* (04).

(Birleşmiş Milletler, 1948). İnsan Hakları Evrensel Bildirisi.

Cavkaytar, S. (2013). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Türkçe Dersinde Demokratik Kültür Bilincini Geliştirmeye İlişkin Görüşleri*. Journal of Turkish Studies

Culatta, R. A.; Tompkins, J. R. (1999). *Fundamentals of Special Education*. What Every Teacher Needs To Know. p. 1-30. Prentice Hall Inc. New Jersey.

Eripek, S. (2002). *Özel eğitim*, Anadolu Üniversitesi.

Eyüp, İ. (2005). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının" Özel Eğitim" Konusundaki Yeterlikleri." *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 4(14): 106-114.

Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırmaya yöntemi* (9. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kırcaali-İftar, G. (1998). *Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri*, Özel Eğitim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Kirk, S. A., & Gallagher, J. J. (1989). *Educating exceptional children* (6th Ed.). Boston: Houghton Mifflin.

Levent, F., Cengizhan, S., & Avcu, A. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik sınıf öğretmenlerine uygulanan etkinlik hazırlama eğitiminin etkililiğinin incelenmesi [Examining the effectiveness of activity preparation training for classroom teachers aimed at educating gifted and talented students]. *Milli Eğitim Dergisi*, Özel Sayı, 385-412.

Ma. McLeod, J., & Cropley, A. (1989). *Fostering academic excellence*. New York: Pergamon Press *MEB Resmi Gazete* 07.07.2018 tarih ve 30471 sayılı “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği”

MEB. (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu*.

MEB(1997). *Özel Eğitim Hakkında 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname*

ÖRGM. (2016). T.C.Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Müdürlüğü "Destek Eğitim Odası" Sınıf Öğretmenlerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri" *Journal Of Gifted Education*,

Özan, M. B. (2014). *Temel Kavramlar. Eğitim Bilimine Giriş içinde* (Ed. M. Taşpınar). (s. 42-66). Ankara: Edge Akademi

- Pemik, K. & Levent, F. (2019). Üstün yetenekli öğrencilere destek odasında verilen eğitime ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 20(2), 313-338. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.446598>
- Rogers, K. B. (2007). *Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice*. *Gifted Child Quarterly*, 51(4), 382- 396. doi: 10.1177/0016986207306324
- Sağlık, Çalışma ve Refah Bakanlığı, (2016) *Özürlü Sınıflandırması ve Özürlü Sağlık Kurulu Raporlarına İlişkin Kriterler*
- Tanrıöğen, A.(2006). *Bilimsel etik*,: 277 - 292, Ankara: Anı Yayıncılık
- Tortop, H. S. (2015). *Üstün zekâlılar eğitiminde farklılaştırılmış öğretim müfredat farklılaştırma modelleri*. Düzce: Genç Bilge Yayıncılık.
- Tortop,H.S.(2016) "*Destek eğitim Odalarında/ Üstün Yetenekli Öğrencilerle Çalışma*."
- Turnbull, R., Turnbull, A., Shank, M., & Smith, S. J. (2004). *Exceptional lives: Special education in today's schools*. Columbus: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Tütak, S.(2017).*Destek Eğitim Odası Hakkında Her şey* .
- Yazıcıoğlu, T. (2018). "KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARININ TARİHSEL SÜRECİ VE TÜRKİYE'DE UYGULANAN KAYNAŞTIRMA MODELLERİ." *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 8 (1): 92-110.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* [Qualitative research methods in the social sciences]. Ankara: Seçkin Yayınları